

Posudek vedoucího bakalářské práce Zuzany Hájkové

Poezie v českém znakovém jazyce

Zuzana Hájková se ve své bakalářské práci zaměřila na problematiku poezie v českém znakovém jazyce. Podrobným výzkumem uměleckých forem ve znakových jazycích se lingvistika znakových jazyků nezabývá dlouho. U nás poezie ve znakových jazycích dosud nebyla nijak zpracována, proto je tato práce pro poznání fungování znakových jazyků velmi přínosná. Je zapotřebí ocenit, že si diplomantka zvolila toto téma, i když poezii ve výuce na školách pro sluchově postižené mnohdy nebývá věnována pozornost a i při studiu na oboru CNES není poezie stěžejním tématem.

Práce je dobře koncipována a přehledně členěna. Výklad je srozumitelný. V úvodní kapitole diplomantka jasně formuluje teoretická východiska práce, cíl práce i jazykový materiál. Diplomantka čerpala poznatky o specifikách poezie ve znakovém jazyce především ze zahraniční literatury a musela se vyrovnat s převodem cizí odborné terminologie do češtiny. Ve 2. kapitole se stručně věnuje vymezení poezie a základním pojmům, se kterými literární teorie při popisu poezie pracuje. V této souvislosti bych se ráda zeptala, co je míněno standardním jazykem ve formulaci „obecně lze poezii definovat jako „esteticky záměrné narušení standardního jazyka“.“ (s. 7). Prosím také, zda by diplomantka mohla více charakterizovat vizuální typ poezie (s. 8, pozn. pod čarou č. 10) a zda lze spatřit nějaké společné rysy s poezií ve znakovém jazyce.

Ve 3. kapitole diplomantka předkládá stručný přehled poezie ve znakovém jazyce v zahraničí a u nás a poté charakterizuje, čím se poezie ve znakovém jazyce liší od ostatních uměleckých forem ve znakovém jazyce, konkrétně od hudby a storytellingu. (Vhodné by bylo se na specifika jednotlivých forem umělecké tvorby zaměřit podrobněji a tyto rozdíly dokumentovat na příkladech.) Věnuje se i základním rozdílům mezi poezií ve znakovém jazyce a poezií v mluveném jazyce. Zde prosím o uvedení, jaké „poetické složky, které se běžně objevují v psané poezii, jsou také přítomny v poezii v ZJ“ (s. 16). Cenná je především podkapitola týkající se analýzy poetické struktury ve znakovém jazyce. Prosím o upřesnění, zda konvenční poetická struktura a individuální poetická struktura jsou podtypy vnitřní, nebo vnější poetické struktury – „Ve vnější struktuře jsou ještě „dva podtypy vnitřní poetické struktury ...“.“ (s. 18). Je možné v básni S. J. Bovkuna uvedené podtypy – konvenční poetickou strukturu a individuální poetickou strukturu – také nalézt?

Stěžejními kapitolami práce pro porozumění poezii ve znakovém jazyce jsou kapitoly 4., 5. a 6. Autorka v nich prokazuje, že shromáždila dostupné materiály týkající se dané problematiky (iniciativně si vyhledala i tituly neuvedené v zadání práce), umí s nimi pracovat a na jejich základě sestavit odborný text. Ve 4. kapitole se diplomantka věnuje rysům poezie ve znakovém jazyce tak, jak je popsaly ve své knize Suttonová-Spenceová, Ladd a Ruddová (2005). Prosím, je možné uvést, jaké jsou „specifické prvky pro neologismy“ ve znakovém jazyce (s. 22), a v čem je znak VLASY (obr. 4, s. 23) neologický a dynamicky ikonický? Bylo by možné také ukázat, jakým způsobem lze z jednoručního znaku udělat znak dvouruční? Dále v této kapitole diplomantka rozebírá charakteristické postupy v poezii ve znakovém jazyce – artikulace z dálky nebo blízka, změna tempa artikulace, transformace znaků, směr pohledu, personifikace, metafory a symboly a na závěr střídání rolí. Zajímavé a jistě přínosné by bylo, kdyby se diplomantka více věnovala i básni Pět smyslů (Five Senses) Paula Scotta, o které se zmiňuje v citaci (na s. 34) z knihy Suttonové-Spenceové, Ladda a Ruddové (2005). Uvedená citace je bez předchozí znalosti uvedené básně obtížně pochopitelná.

V 5. kapitole podává přehled druhů básní ve znakovém jazyce, které řadí do kategorie strukturálně ustálené poezie – číselná poezie, abecední poezie, inicializovaná poezie, poezie motivovaná slovy, poezie jednoho tvaru ruky, poezie na základě střídání orientace dlaně a „simultánní“ poezie. V souvislosti s touto kapitolou prosím upřesnit, jaký je pohyb v uměleckém znaku FAMILY v ASL (s. 43)? Je možné říci, proč je v uměleckém znaku pohyb jiný oproti znaku používaném v každodenní komunikaci?

V další kapitole diplomantka stručně charakterizuje strukturálně originální poezii, na kterou navazuje 7. kapitola s konfrontační analýzou dvou básní neslyšících autorů. Diplomantka v ní sleduje vybrané rysy poezie ve znakovém jazyce, kterým se věnovala v teoretických kapitolách. Je možné uvést, ve které části básně R. Miliče lze vidět dvojnásobnost (s. 45)? A které opakování znaků v básni S. J. Bovkuna vytváří rýmy?

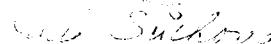
V závěru práce jsou představeni nejznámější světoví neslyšící básníci. V této souvislosti prosím o vysvětlení, co je míněno v medailonku Dorothy Milesové formulací: „I když překlad nebyl radikální, je považován za tradiční.“ (s. 47).

Po obsahové stránce je práce ucelená a srozumitelná a jistě bude vhodným východiskem k dalším, hlubším výzkumům v této problematice. Více pozornosti a pečlivosti by si však zasloužila po stránce formální. Diplomantka v práci důsledně uvádí prameny, ze kterých čerpá, jejich seznam v závěru ovšem není úplný – chybí několik titulů, např. Valli, 2004 (s. 7), Hawk, [online], cit. 23. 1. 2009 (s. 7), Krausmannová, 2003 (s. 19). V textu se objevují i další nepřesnosti týkající se literatury – uvádění jiných roků u zdrojů, než je uvedeno v seznamu literatury (např. s. 7, 9, 10); uvádění jen jednoho autora u titulu s více autory (např. s. 10, 17, 20); spoluautorství u titulu, ve kterém je jen jeden autor (s. 18) (pokud je u titulu uveden správně rok); titul v seznamu literatury, který v práci užit není – Červinková Houšková – Kováčová, 2008; nejednotný způsob citací titulů v seznamu literatury. Nedostatky se týkají i číslování stránek (2. kapitola začíná opět s. 7) a kapitol (5.5 a po ní následuje 5.8); objevují se překlepy (např. s. 7, 8, 9) a pravopisné (např. s. 14, 15, 18) a typografické nedostatky (např. s. 17, 18, 26); chybí popis obrázku č. 22 (s. 33), chybí poznámka od čarou (s. 22), chybí uvozovky u citací (např. s. 19, 33). Tyto nedostatky jistě bylo možné pečlivým čtením odstranit, zbytečně snižují kvalitu posuzované práce.

Závěrem: Bakalářská práce Zuzany Hájkové *Poezie v českém znakovém jazyce* splňuje požadavky kladené na bakalářské práce v oboru čeština v komunikaci neslyšících a může být podkladem k obhajobě. Poznatky týkající se specifik poezie ve znakovém jazyce, postupů užívaných v produkci poezie ve znakovém jazyce a typů básní ve znakovém jazyce doporučuji publikovat.

8. 8. 2009

Lucie Šůchová

Návrh hodnocení: velmi dobře